

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

Model

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Szabó Lőrinc: Szél hozott, szél visz el...

*Köd előttem, köd mögöttem,
isten tudja, honnan jöttem,
szél hozott, szél visz el,
minek kérdejem: mért visz el?*

*Sose néztem, merre jártam,
a felhőknek kiabáltam,
erdő jött: jaj, be szép!
– megcibáltam üstökét.*

*Jött az erdő: nekivágtam,
a bozótban őzet láttam,
kergettem, ott maradt,
cirógattam, elszaladt.*

*Ha elszaladt, hadd szaladjon,
csak szeretőm megmaradjon,
szeretőm: a titok,
ő se tudja, ki vagyok.*

*Isten tudja, honnan jöttem,
köd előttem, köd mögöttem,
szél hozott, szél visz el,
bolond kérdi, mért visz el?*

Forrás: Szabó Lőrinc összes versei. Osiris Kiadó, 2003. I. 48–49.

a. Melyik műfaj sajátosságait ismeri fel a versben? Válaszát indokolja!	5 pont
b. Melyek a lírai én cselekvései, magatartásformái? Értelmezze a vers szimbolikus képi világában!	5 pont
c. Mi a szerepe a költeményben a különböző típusú ismétléseknek?	5 pont
d. Milyen a vers hangneme?	5 pont

A költemény értelmezésének módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a kérdések/feladatok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Azt vettem [...] észre, hogy a könyvek első kétharmada általában egyforma mennyiségben szolgál feljegyzésre érdemes oldalakkal, oldalszámokkal – viszont a harmadik egyharmadban KIVÉTEL NÉLKÜL csoda történik: a könyvek megtáltosodnak, és míg (csak a példa kedvéért) az első kétharmadban csupán húszoldalanként találtam említésre, fel- és meg- és bejegyzésre méltó/érdemes dolgokat, az utolsó egyharmadban szinte oldalanként találók!

Igen, hagyok időt, hogy megemésszék. Mindezt könyvek százai igazolják. Ugyanakkor nem tudom, mi lehet az oka, de annyira általános, annyira átütően egységesen így van, hogy kénytelen vagyok arra gyanakodni: semmiképp sem lehet véletlen. Ilyen ötleteim vannak:

1. Egyre jobb lesz az utolsó egyharmadnál a könyv. [...]

2. A szerző fárad, és mivel teher alatt nő, egyre szebb és szebb mondatokat izzad ki, miként a fagyöngy vagy a kagyló. Látja már a végét, fellelkesül – lásd első pont.

3. AZ OLVASÓ lesz egyre lelkesebb. Látja már a végét... [...]

4. Lelkiismeretfurdalásunk támad. (Nekünk, olvasóknak.) (Önmagunkkal szemben.) Csomó pénzt kiadtunk a könyvre, és mindjárt elolvassuk. Pedig könyvtárból is kivehettük volna, teljesen ingyen. De nem, nekünk meg kellett venni, jó könyv persze, nem arról van szó, na de mégis, egyszer megvettük, elolvassuk, felrakjuk a polcra, és... És mi? Az élet rövid, jó, ha egyáltalán még egyszer el tudjuk olvasni az idő alatt, ami hátravan. (Valljuk be, kevés olyan remekmű van, amit évente újra kell olvasni.) [...]

5. Fáradunk. Elfáradunk a jelölgetésben (most nézzenek meg engem, tízezerszámra jelöltem eddig életemben: alig állok a lábamon), és már nincs éles kritikai érzékünk. [...]

Ezért hát – és mert könyvbarátok vagyunk – (akik persze nem elégednek meg olcsó megoldásokkal) hosszú gyötrődés után arra jutunk, hogy talán mégis az első az igaz... a könyvek egyre jobbak lesznek, ahogy haladnak/haladunk a végük, a végkifejletük felé. A történet önmagára talál, kiegyenesedik a dolgok, a szerző is lazít, minden egyben van, egyszerűen muszáj jobbnak lennie. És az okos olvasó biccent, megnyalazza a plajbászt, és jelöl. Mert itt aztán van mit..

(Nagy Koppány Zsolt: *A vége fele egyre jobb lesz.* www.olvasat.hu)

a. Milyen olvasótípust mutat be a szövegben a szerző?	3 pont
b. Mi a szerepük a zárójeleknek a szövegben? Emeljen ki három példát, s magyarázza a szöveg összefüggésében!	6 pont
c. Milyen kommunikációs funkciók érvényesülnek a szövegben? Támassza alá két-két példával válaszát!	6 pont
d. Számoljon be 10–15 mondatban saját vagy környezete olvasási szokásairól!	10 pont
Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás	5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **Az egyén társadalmi érvényesülésének lehetőségei az epikában** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű (**Jókai Mór: Az arany ember, Móricz Zsigmond: Tragédia, Sárarany, Kosztolányi: Esti Kornél: Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, s elbúcsúzkodik az olvasótól vagy más olvasott mű**) alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

a. a választott epikus mű műfaji sajátosságai	5 pont
b. a társadalmi érvényesülés lehetőségei a választott műben	5 pont
c. a jellemábrázolás eljárásai	5 pont
d. egyén és társadalom értékrendje közti viszony	5 pont

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása.

10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Model

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

a. A költemény műfaji sajátosságai 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. a dal könnyedsége, zeneisége, ismétlések variációi, természet és ember harmóniája, E/1. személyben való megszólalás, személyesség, közvetlenség; tiszta rímek, ritmusváltó sorok: 8,8,6,7 szótagúak, a rövidebb sorok felgyorsítják a tempót: játékoság, útonlevés csodaélménye; a kérdés reflektív, filozofikus gondolatisága stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. A lírai én cselekvései, magatartásformái – képek 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. az úton levés toposza, a világban való létére, pillanatnyiségára reflektálás, az emberi lét értelmére rákérdezés, sztoikus, az élet - halál összetartozását, elfogadó magatartás; szél, köd, felhő, erdő, őz – szimbolikus jelentései; a szerető titokkal való azonosítása, a metaforikus kép értelmezése stb.),

értvényes, csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. Az ismétlések típusai, szerepe 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. szó-, sor-, szakaszismétlések; szerkezet-meghatározó, variációk, a lírai én élethez való viszonyának a játékoságát, a pillanat szépségeit, örömeit, de egyszeriségét, illékonyágát tudomásul vevő, elfogadó magatartását fejezi ki stb.),

értvényes, csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. A vers hangneme 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. szubjektív, személyes, vidám, tréfás; váratlan ritmusváltással, szokatlan fordulattal, felkiáltással is érzékelteti a pillanatnyi megállást, a világra való rácsodálkozást, elmélkedést stb.),

értvényes, csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat *4 pont*,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *2 pont*,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

a. Információk azonosítása a szövegben (pl. lelkes, feljegyzéseket készít, inkább vásárol könyvet, mint könyvtárból veszi ki stb.) **3 pont**

b. A szövegbeli zárójelek szerepe: három példa kiemelése (3 pont), **magyarázat** (pl. önironikus, kritikai, önreflektív közbevetések, megjegyzések 3 pont) **6 pont**

c. Az érzelemkifejező, felhívó (és/vagy poétikai, stilisztikai) **kommunikációs funkciók megnevezése** (2 pont), **indoklás** (4 pont) **6 pont**

d. A tartalmi követelmények betartása **5 pont**

A beszámoló követelményeihez való igazodás **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

a. a választott epikus mű műfaji sajátosságai **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Jókai*: társadalmi, romantikus regény, lineáris, előre haladó történetalakítás, kalandos epizódok, váratlan fordulatok, metonimikus és metaforikus összefüggések; szervezőelve az ellentét, két világ, az arany és ember kettéhasadása; regény kezdete és zárata – cselekményszervező elem; elbeszélő mindentudó, szubjektív, szemtanú;

Móricz: Tragédia: realista-naturalista novella, klasszikus novellaszerkesztés szabályai, lineáris, metonimikus történetvezetés, életkép, a külső történések elindítják a belső folyamatokat, részletezés, tárgyilagos elbeszélői hang, irónia;

Sárarany: paraszt-, társadalmi, egzisztenciális regény, példázat: az önmegvalósító, önteremtő Ember története, sárrá és arannyá hasadása; ellentétező technika, nyílt – zárt tér, évszaktoposz cselekményszervező szerepe: nyár – tél; elbeszélői és szereplői szólamok keveredése, szabad függő beszéd;

Kosztolányi: klasszikus modern, lírai novella, egy villamosút leírása, alcím ironizáló, ellentétező jelzős szerkezet, utazásmotívum: társadalmi beilleszkedés útja; metaforikus olvasatot megelőlegező, a halál végpontjából tekint az életre; önértelmezés; két elbeszélői hang, visszatekintő nézőpont),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszádra *1 pont*.

b. a társadalmi érvényesülés lehetőségei **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Jókai*: az arany ember motívumának jelentései; a Vaskapunál hajóbiztosként a természet erőivel küzd, bizonyítja rátermetségét, önfeláldozó, okos, furfangos, becsületes voltát, romantikus véletlenek irányítják sorsát: Ali Csorbadzsi kincse által Komáromban a társadalom erőivel kerül szembe, sikeres, pozitív tulajdonságai segítik; mindent elér, mégsem boldog; az arany és ember szembekerülése, vívódásai; menekülése a Senki szigetére; társadalmi szerep helyett a természeti ember értékeit választhatja, Krisztyán Tódor szimbolikus halála által; a karrierépítés kudarca, a pénz torzító szerepe;

Móricz: Tragédia: K. J., zsellérparaszt: szegénységből való kitörés vágya, éhsége jelképes, dühe, konok elhatározása feladattá, életcélá alakul: irreális, naturalisztikus, megvalósíthatatlan; kudarcának okai: magányosan küzd, kommunikációképtelen, agresszív, tudatalatti ösztönök, gyermekkori traumák, elpazarolt energiák, gondolkodás hiánya, groteszk halál;

Sárarany: T. D. önteremtő, önmegvalósító ember típusa, a siker útja: öröksége, újít, földszerzés fokozatai, vágyai határtalanok, munkaszeretet, érvényesülés minden színtéren; a tragikus bukás okai: magányosan küzd, a nők kettős szerepe életében; határok átlépése, lépcső motívum, isteni erő, gög, ösztönei, indulatai visszahúzó, önpusztító erők, gyilkosságok, mindent elveszít, Erzszi szerepe; a sár és arany motívuma;

Kosztolányi: villamosút – életút, küzdelem tere, az egyén társadalmi beilleszkedésének állomásai, útját a véletlen szerencse, a szándékos helyezkedés, a taktika befolyásolja, az ablakülés megszerzéséért vívott harc a lét beszűkülését is eredményezi, a kivételes, szép pillanatok elszalasztását, otthontalanság, idegenség, magány; megérkezés, az utazás célja: az élet értelméhez való eljutás, a végességhez mérve válhat hitelessé stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

c. a jellemábrázolás eljárásai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai:* ellentétezés, egytulajdonságú, pozitív és negatív hősök, romantikus véletlenek szerepe, sors és jellem összefonódása, eszményítés, túlzás, belső monológok, vívódó hős, szubjektív elbeszélői szólam;

Móricz: Tragédia: ellentétezés, beszélő név, cselekedetek, gesztusok ismétlődése, ösztönlét, beszűkült tudatállapot;

Sárarany: szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, drámaiság, villanásszerű felismerések; realista, naturalista emberkép; ellentétezés, paraszt - úr, parasztok közti rétegződés; nő - férfi ellentét – szimbolikus térhasználat; csökkent értékű nyelvhasználat, naturalista, vulgáris kifejezőmód, kommunikációhiány;

Kosztolányi: egyes szám első személyűség, két elbeszélői hang: az elsődleges elbeszélő szerepe, hogy másodlagos elbeszélőként megnevezze Estit, aki szereplője is a visszatekintő nézőpontból elmesélt történetnek; ellentétezés, egyén és tömeg viszonya, csoportreakciók, gesztusok; irónia, sorsszerűség, magányos harc, nyelvhasználat, széttartások, parodisztikus viszony stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

d. egyén és társadalom értékrendje közti viszony

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Jókai:* T. M., a főszereplő kezdőállapota: összhangban van önmagával és a társadalommal: elismerik bátorságát, előrelátó felfogását, sikereit; fordulópont: önvád és a felismerés: a pénz, a társadalmi megbecsülés, rang nem teszi boldoggá sem őt, sem Tímeát; meghasonul önmagával, a világgal, hűtlenné válik, az arany és az ember kettéhasadásának tragédiája, felismerése, szenvedése pozitív, megtisztító; záróállapot: újrakezdés lehetősége, visszatérés a természeti ember értékeihez; mellékszereplők sorsában is megmutakozik a kapitalista társadalom személyiségtorzító hatása; a romantikus regényben a negatív szereplőknek bukniuk kell, a pozitívak menedéket kapnak;

Móricz: Tragédia: látszólag az egyén, K. J. értékei bizonyulnak negatívnak: I. érzellemmel kapcsolatos értékek: míg környezete vidám, szorgalmas, bőbeszédű, ő komor, lusta, szótlan; családját nem szereti; agresszív; önmegvalósításának kudarca beszűkült tudatállapotából is fakad; társadalomkritikai nézőpont: az anyagi és szellemi szegénység, nyomor iránti társadalmi közöny, ugyanakkor a gondolkodásra képtelen egyén tragikum, a kilátástalanságból fakadó indulatok felszabadulása;

Sárarany: T. D. értékei pozitívak: mindaddig, amíg az önteremtő, gondolkodó ember értékei; ellentétbe kerül közösségével: hagyományos paraszti mentalitás – a modern gondolkodással, a paraszti sors a Karay grófok gőgjével; ösztönei, indulatai, agresszív viselkedése visszahúzó erők, normasértővé válik, átlépi emberi határait, a társadalom és az isteni törvények szerint is buknia kell, az otthon, a nő, akit megtagadott, a megtartó erő;

Kosztolányi: a megszülető egyén küzd a beilleszkedésért, s közben hasonul a körülötte levő világhoz; a társadalom rideg, gépies világ, gyűlölet köti össze az embereket egymással, különállását hangsúlyozza stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása *5 pont*,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat *2 pont*,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.